

ZYCIE NOWOGRÓDZKIE

DZIENNIK POSWĘCONY SPRAWOM ZIEMI NOWOGRÓDZKIEJ.

Adres Redakcji i Administracji: NOWOGRÓDEK, ul. 3-go maja, Nr. 1. — Telefony 75 i 102.

Prenumeratę przyjmują: w BARANOWICZACH „Ekonomia”; — w STOLPCACH: p. Engman od g. 14—15.
Nr. KONTA P. K. O. 81.287. Szeptyckiego 49. Wydział Powiatowy, pok. 10.

SZTUCZNA MGŁA NAD ZAJŚCIAMI PAŹDZIERNIKOWEMI

W związku z rozpatrywaniem obecnie spraw w specjalnej komisji pamiętnych zajęć październikowych p. zypomnimy sobie kilka szczegółów.

W czwartek, dn. 31 go października 1929 r. miała zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej nastąpić otwarcie budżetowej sesji sejmowej przez p. Daszyńskiego. Na tej specyficznej uroczystości zapragnął być obecny Marszałek Piłsudski, a na wieść o tem, że Wódz zjawi się w niechętym Mu parafemencie, kilkudziesięciu oficerów zapragnęło zgromadzić ukocianemu przez nich Komendantowi owację i w tym celu zjawiło się w dostępnym dla każdego przechodnia z ulicy przedsonku sejmowa.

Marszałek sejmowy p. Daszyński, na wieść o tem „groźnym” zjawisku, jakiem „dą polscy oficerowie w polskim parlamencie, — postanowił sesji nie otwierać. Zamknął się w swym gabinecie i postanowił w uporze wytrwać. Nawet na osobistą interwencję Marszałka Piłsudskiego, który długo czekał — odpowiedział p. Daszyński z przekornym uporem trzykrotnie, że sesji nie otworzy.

Sesja nie została otwarta. Porządek prawny, przewidziany w obecnym ustroju państwa został zakłócony, a wobec tego, iż nikt nie przypuszczał, że powodem ku temu mogła być naprawdę obecność oficerów, w przedsonku spokojnie na swego Wódza oczekujących, — postanowiono wybrać specjalną komisję śledczą z posłów złożoną, której zadaniem jest tajemniczo niechcą p. Daszyńskiego do rozpoczęcia prac sejmowej przedysponować przez konstytucję terminie — wyjaśnić.

Zachowanie się p. Daszyńskiego było już przedmiotem wielu rozważań i sporów, faktem jednak jest, że motywy jego są niewiadome, a sejm, powołując jednogłośnie na łączącą komisję śledczą, dał wyraz zdecydowanej woli wyjaśnienia tej tajemnicy.

„Sa tajemnicę takie, na których niewyjaśnieniu komus zależy. Są wypadki tak bardzo może kogoś kompromitujące, że w interesie czynnym pokrywa się rozmyślnie zajęcie sztuczna mgła tajemnicy, ażeby do wyjaśnienia zagadki nigdy nie dopuścić.

A tymczasem jakież dziwne stanowisko. Przedstawiciele klubu B. B. W. R. robią wszelkie starania, ażeby pozwolić Komisji jawnie, na oczach wszystkich pracowników, wyzwać wszystkich potrzebnych świadków, publikować protokół i rezultaty śledztwa — słowem: przyznają się

przy pomocy wszystkich rozporządzalnych środków do wyjaśnienia sprawy.

A natomiast opozycja walczy jak lwy właśnie o tajemność, przypisuje wielokrotnie trudności przy używaniu świadków, nie chce ich przesłuchiwać w obecności wszystkich członków komisji, ogranicza swobodę wyzywania świadków — słowem: czyni wszystko, ażeby sztuczna mgła jeszcze bardziej zgęstiała, i ażeby prawda o przyczynach „demonstracji” październikowej nigdy światła dziennego nie ujrzała.

A trzeba koniecznie, ażeby przedstawiciele opozycji w sejmowej komisji śledczej, tak jak przedstawiciele B. B. W. R., dążyć zaczęli do prowadzenia prac komisji przy jasnym, dziennym świetle i przerwali manewry ze sztuczną mgłą.

Przebieg pierwszych posiedzeń nadzwyczajnej komisji sejmowej, wybranej na wniosek prezesa pos. Ślawka dla wyjaśnienia zachowania się p. Daszyńskiego w ów ostatni czwartek października, — zdaje się wskazywać, że tajemnica sejmowej marszałka należy do kategorii tych właśnie „mglistych tajemnic”.

Nieotwarcie sesji sejmowej mimo wyznaczenia posiedzenia na określoną godzinę, mimo obecności w gmachu wszystkich ministrów i niemal wszystkich posłów, mimo, że zapowiedziane jest wiązane exposé nowego ministra skarbu z okazji rozpoczęcia prac nad budżetem, — nieotwarcie posiedzenia w takich okolicznościach nie jest błahostką. Wyjaśnienie motywów takiego zupełnie wyjątkowego postępowania

jest obowiązkiem sejmowej, a staje się koniecznością już niedozwolną w tym określonym wypadku, kiedy sejm jednomyślnie przez wybranie specjalnej komisji śledczej zdecydował niedwuznacznie, że takiego wyjaśnienia wymaga.

Wiadomo powszechnie, że procedura sądowa szczególnie jest liberalna w tych wszystkich przepisach, które traktują o powoływaniu świadków i przedstawianiu dokumentów, mogących przyczynić się do wyjaśnienia jakiejś zagadki. Przecież najprymitywniejsze myślenie każe dojść do konkluzji, że dopuszczalnie powinno być wszystko, co przyczyni się do wyjaśnienia zagadnienia, mającego być wyjaśnionem. Tak też — wedle zasad prostej logiki — powinno być, jeżeli chodzi o komisję

sejmową dla tajemnic „taktiki politycznej” p. Daszyńskiego.

A jest przecież inaczej. Przyjaciel polityczny p. Daszyńskiego, poseł dr. Lieberman, zgłosił na pierwszym posiedzeniu komisji taki projekt regulaminu jej prac, że wszystko musiałoby na wieki pozostać pod sztuczną mgłą. Regulamin jego przewidywał, że wszystko na komisji odbywa się tajnie, najwyżej wie o wszystkim komisja i nikt poza nią. Czasem wie coś tylko przewodniczący tej komisji, czasem sekretarz, a czasem referent. Sejm wie o drobnych ulamkach, a opinia publiczna — nie wie.

„Ale opinia publiczna w Polsce, ma pełne prawo dowiedzenia się, jakie to i komu groziło „niebezpieczeństwo” ów październikowy czwartek!

Posiedzenie komisji budżetowej

(Tel. od ul. kor. z Warszawy)

Na wczorajszym posiedzeniu sejmowej komisji budżetowej rozpatrywano budżet Ministerstwa Reform Rolnych, wprowadzając szereg poprawek i wniosków, oraz sprawę przyznania urzędnikom państwowym dodatku mieszkaniowego, zwiększonego do granic odpowiadających stopniowi zarobku.

Posiedzenie państw. Rady finansowej

(Tel. od ul. kor. z Warszawy)

Wczoraj o godzinie 5 po południu odbyło się w Prezydium Rady Ministrów pod przewodnictwem prem. Bartla posiedzenie państwowej Rady finansowej przy udziale kierownika ministerstwa Skarbu p. Matuzewskiego, oraz dyrektorów i prezesów banków państwowych. Na posiedzeniu tem omówiono szereg zagadnień w związku z akcją kredytową banków państwowych.

Konferencje prem. Bartla

(Tel. od ul. kor. z Warszawy)

W dniu wczorajszym p. prem. Bartel przyjął, o godz. 11 rano ministra sprawiedliwości p. Dutkiewicza, a o godz. 12 w południe odbył konferencję w presence Rady Ministrów z prezydentem m. st. Warszawy p. Stojanowskim.

P. Wojewoda Beczkowicz bawi w Warszawie

(Tel. od ul. kor. z Warszawy)

Przybył do Warszawy w sprawach służbowych wojewoda nowogródzki p. Beczkowicz. P. wojewoda Beczkowicz powrócił do Nowogródka dnia 15—17 b. m.

Wizyta społecznika finlandzkiego

(Tel. od ul. kor. z Warszawy)

Wczoraj przybył do Warszawy p. Hammer Ryoma, znany finlandzki działacz społeczny i dyrektor departamentu zdrowia publicznego, celem zapoznania się z naszą ustawą prohibicyjną i urzędzeniami w sprawie zwalczania alkoholizmu.

Odwwołanie Soboru prawosławnego

(Telefonom od ul. kor. z Warszawy)

Wielkie wrażenie w kołach prawosławnych wywarła wiadomość o odwołaniu mającego się odbyć synodu cerkwi prawosławnej. Nastąpiło to na skutek tarć, jakie się wytworzyły w łonie przedstawicieli cerkwi rosyjskiej, białoruskiej i ukraińskiej. Białoruska „Proświta” w Wilnie utrzymywała, że najpierw muszą się odbyć synody diecezjalne, a następnie dopiero w r. 1931 ogólnopolski synód autokefalicznej cerkwi. Jak się dowiadujemy tarcia nastąpić miały na tle मतadstów do synodu.

Sprawa podsłuchu telefonicznego

(Tel. od ul. kor. z Warszawy)

Sędzia śledczy p. Luxenburg, prowadzi w dalszym ciągu energiczne dochodzenia w sprawie aresztowanego Jana Seinfelda. Jak dotychczasowe dochodzenia wykazują, „tajny” komunikat był wydawany rzeczywiście w Agencji Wschodniej, a nawet rozsyłany do niektórych prenumeratorów w firmowym opakowaniu Agencji. Dyrektor Agencji Wschodniej, p. Szczepanik wprawdzie przyznał, że wiedział o wydawaniu i redagowaniu tego komunikatu w jego biurze, twierdzi jednak, że czuło się to wyłącznie na użytek wewnętrzny Agencji. Przeczą temu fakt, że niektórzy współpracownicy Agencji, sędzią naszych wiadomości, proponowali prenumeratorzy komunikatu niektórym redakcjom pism. Oskarżony Seinfeld przyznał się ostatecznie do tego, że ośno rozmowę z Zamku podsłuchał osobiście. Mimo wyjaśnienia Seinfeld, że podsłuch ten rozmowę tylko dzięki przypadkowi, śledztwo dało do wykrycia — rzeczywiście drugi, którą oskarżony dostępnym do posadzenia tekstu rozmowy.

Zamach na pociąg pod Dukiszami

(Tel. od ul. kor. z Warszawy)

Wczoraj na przejeżdżający pociąg wąskotorowej kolejki Brasław—Dukiszki rzucano kilka kamieni, które jednak nie wyrządziły znacznych szkód. Pociągami tym przewożono właśnie pod siłą eskorty policyjnej kilkunastu aresztowanych przestępców, którzy usiłowali wykorzystać sytuację i zbiec. Eskortę jednak zapanowała nad sytuacją i uniemożliwiła wiegnotrucieckie.

Kino „POGON” w Nowogrodzku
 Najnowsze arcydzieło wszechświatowej kinematografii
„W KAJDANACH”
 (Golgota skazańca)
 Przepiętny dramat salonowo-sensacyjny wielkiego poświęcenia i bohaterstwa.
 W rolach głównych: ESTELLA TAYLOR I GEORRE O'BRIEN
 Początek seansów w dni świąteczne o godz. 5, 7 i 9 wiecz.
 W dni powszednie o godz. 7 i 9.

MIĘSKIE KINO KULTURALNO-OŚWIATOWE
DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH
„MOTYL BRUKOWY”
 (Wielkomiński)
 Arcydzieło sztuki realizatorskiej Ryszarda Eichberga z największą tragiczną ekranową chinką ANNA MAY WONG oraz NIEN SON LING.
 Najspanialszy poemat miłości i poświęcenia w 10 akt.
 Początek seansów w dni powszednie o godz. 7 i 9 w sobotę i niedzielę 3, 7 i 9 wj.
 Ceny biletu: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

Kino „NIRWANA” w Lidzie
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH
„Miasto bez kobiet”
 Sławny sztuczny film. W rolach głównych: KONRAD WEIDT, MALGORZATA BERGER I ELGA BRINK.
 Ogłoszenie nielubie po przedstawieniu w kasie daje prawo otrzymania 33 proc. zniżki na biletach.

Życie kulturalno-społeczne w pow. stołpeckim
 W okresie świątecznym znaczenie w życiu kulturalno-społecznym powiatu stołpeckiego. Poniżej podajemy krótkie informacje o bardziej interesujących imprezach, urządzonych w dniach od 5-8 b.m.
 W dniu 1.1 b. m. szkoła powszechna w Knieżyszczynie urządziła przedstawienie amatorskie połączone z zabawą taneczną, na które przybyło około 60 osób z miejscowej młodzieży. Na program przedstawienia złożyło się: 1. Jas ika kresowe p. t. „Wesola nowina bracia słuchajcie, 2. taniec rytmiczny, 3. żywy obraz, 4. polonez wykonany przez dzieci.
 W dniu 5.1 r. b. Kolo Młodzieży Wiejskiej w Hradkach urządziło zabawę taneczną.
 W dniu 6.1 r. b. grono miejscowych amatorów w Rubieżewiczach urządziło przedstawienie amatorskie połączone z zabawą taneczną przez odegranie o obrazku biblijnego p. t. „Jasielka”. Czysty dochód przeznaczono na remont kościoła w Rubieżewiczach.
 W dniu 7.1 r. b. szkoła powszechna w Mirze urządziła przedstawienie amatorskie połączone z zabawą taneczną przez odegranie sztuki scenicznej p. t. „Grażyna”. Czysty dochód przeznaczono na zakup pomocy szkolnych.
 W dniu 8.1 r. b. szkoła powszechna w Zasulu urządziła przedstawienie amatorskie połączone z zabawą taneczną przez odegranie sztuki scenicznej p. t. „Boże Narodzenie”. Czysty dochód przeznaczono na zakup pomocy szkolnych.

Prace kulturalno-oświatowe w gminie rubieżewickiej

RUBIEŻEWICZE, (kor. wł.) Teren gminy rubieżewickiej jeżeli chodzi o pracę oświatową nigdy nie był ostatnim. Brak było w tej pracy jednolitości i systematyczności, które w formie uzupełnienia — na nam przyniesie rok 1930. Takim uzupełnieniem w samem centrum ogniska oświatowego — m.ka Rubieżewiczach, było doprowadzenie do porządku świetlicy ogniskowej (t. zw. „Domu Ludowego”). Brak odpowiedniego lokalu, gdzie ludzie mogliby znaleźć godne rozrywki i miło, a użyteczne czas spędzić — paraliżował działalność wszelkich organizacji społecznych i kulturalno-oświatowych w Rubieżewiczach, a w tem i świetlicy. Obecnie, dzięki ks. dziekanowi Julianowi Tarasiewiczowi, otrzymaliśmy lokal w domu parafialnym. Wymagany remont, dzięki p. kpt. Wolnowskiemu — przeprowadziło wojsko. Dalej i gmina pośpieszyła z pomocą, wstawiając odpowiednią sumę w budżecie na światło i opał. Szczególnie Redny p. Łukaszewicz przychylił się do uchwalenia przez Radę tego wydatku, uznając celowość i potrzebę pomocy przez Gminę zorganizowanej świetlicy. Następnie Zarząd Gminy, z zecnym wójtą p. Felicjanem Szymańskim ofiarował ognisku 6-cio lampkowy aparat radiowy, który w długie wieczory zimowe będzie nas łączył ze światem. Mamy też własną bibliotekę, która dotychczas opiekowała się szkołą i przekazywała następnie świetlicy. Zaprenumerowaliśmy trytem szereg pism, między którymi nie brak i fachowych, aby każdy mógł wiece swego upodobań znaleźć odpowiednią lekturę. Jest też w Rubieżewiczach trzyczęściowy kurs dokształcający sumę twórczej pracy.

Na marginesie filmu „Romans Panny Opolskiej”
 Zastanawia mnie teraz rzecz inna. Czy aby taki film nie jest obok swojej smiesznej niemożności i do pewnego stopnia niemoralnym? Czy nie stanowiłby dla typu owego naogół mało znanego, przeciętnego nauczyciela pewnego rodzaju antidotum na rozpad do społeczeństwa oświatowej obywateli? Nie wiem jak kto, ale ja myślę, że może stanowić.
 I myślę jeszcze jedno. Taki film może podrywać autorytet nauczycielstwa u padnię warstw społecznych, boć rozmaici ludzie do kina uczęszczają, a uczęszczają i dzieci — więc niepedagogicznie cisnąć kłami śmiechu w wychowawców owego padnię i dzieci — ośmieszać nawet niemodnym dowcipem jednostki odpowiedzialnej za stopień, naganną na matkę — nauka dziwnie. Nie przesadzam — sprawę, że wtedy, kiedy się przywła nauka.
 Działalność innych ośrodków pracy kulturalno-oświatowej i społecznej na terenie naszej gminy, omówię oddzielnie przy pierwszej sposobności, a więc niebrak i fachowych, aby każdy mógł wiece swego upodobań znaleźć odpowiednią lekturę. Jest też w Rubieżewiczach trzyczęściowy kurs dokształcający sumę twórczej pracy.

Nowo otwarty magazyn na wzór europejski
Z. GOLDWASER LIDA Suwalska 26
 Na składzie można zawsze znaleźć w wielkim wyborze: MASZYNY do SZYCIA na 12 rat spłata, gwarancja na 25 lat z 3-letnią miesięczną próbą i darmową wymianą. ROWERY marek zagranicznych i krajowych WIROWKI „Libela” na 10 rat. GRAMOFONY, patofony, walizki gramofonowe, gramofony radiowe, kieszonkowe itd. SKRZYPCY, gitary, mandoliny, palatki, harmoniki oraz wszelkie instrumenty muzyczne. PŁYTY gramofonowe najnowsze słynni w wielkim wyborze. CZĘŚCI samochodowe, maszyn do szycia, rowerów, instrumentów muzycznych itd. Do nabycia na bardzo dogodnych warunkach.

Obwieszczenie
 Nadleśnictwo Zdziałcowskie niniejszem obwieszcza, że we środę dnia 22-go stycznia 1933 r. w lokalu nadleśnictwa w Włogowcu (6 km. od m. Zdziałcowa pow. nowogrodzkiego) odbędzie się licytacja na sprzedaż stosownych kłoboc tartaczanych wyrobionych ze zrębów etatu 1929-30 roku i znajdujących się w obrębie Włogowieckim w ilości ogólnej około 3026 m³. Cena wywoławcza za jeden metr sześcienny 25 zł. Licytacja będzie dokonana ustnie i za pomocą ofert pisemnych. Oferty będą przyjmowane do dnia 22-go stycznia r. b.
 Początek licytacji o godzinie 12-iej w południe. Wysokość wadium określa się na 3785 złotych.
 Szczegółowe warunki licytacyjne i projekt umowy są do przejrzania codziennie w Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży i w kancelarii Nadleśnictwa Zdziałcowskiego.
 71 L. S. Nadleśnictwo Zdziałcowskie

**Wielki temat i treść filmu. Tytuł: „Romans panny Opolskiej” — romans, z kim? z nauczycielem „szkoły ludowej”. Weźmy młodzieży termin — szkoły powszechnej. Gdyby na ekran patrzył ów nauczyciel z przed laty 20, co najmniej, doszłoby nawet przy najmniejszym cenzurze inteligencji do wniosku: naganna na matkę — nauka dziwnie. Nie przesadzam — sprawę, że wtedy, kiedy się przywła nauka.
 Działalność innych ośrodków pracy kulturalno-oświatowej i społecznej na terenie naszej gminy, omówię oddzielnie przy pierwszej sposobności, a więc niebrak i fachowych, aby każdy mógł wiece swego upodobań znaleźć odpowiednią lekturę. Jest też w Rubieżewiczach trzyczęściowy kurs dokształcający sumę twórczej pracy.**

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

Wracótec: „Mocny Człowiek”
 DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH

RADJO-PROGRAM
 WARSZAWA fala 1411.
 Środa 15 stycznia
 11.58—12.05. Sygnał czasu.
 12.05. Muzyka z płyt gramof.
 13.10. Kom. mełeor.
 15.00. Kom. gospodarczy.
 15.45. Kom. narcerski.
 16.15. Program dla dzieci.
 16.45—17.15. Muzyka z płyt gramof.
 17.15. Przegląd Mieczkiewicza.
 17.45. Muzyka.
 18.45. Rozmaitości.
 19.10. Szaryta początkowa rolnicza.
 19.25—19.50. Muzyka płyt gram.
 19.40. Feljton p. t. „Clemenceau i Monnet”.
 19.55—20.00. Sygnał czasu.
 20.00. Odczytanie programu na dzień następny.
 20.05. Audycja narodowościowa.
 22.15. Kom. smor. pol. sport.
 22.25. Z dyktem papierosa.
 22.35. Kom. PAT.
 23.00—24.00. Muzyka tan.

Czwartek 16 stycznia
 11.58. Sygnał czasu.
 12.10. O czym wiedziedł powinna dobrać gospodyni.
 12.40. 12-ty koncert szkolny.
 13.50. Kom. gospodarczy.
 15.45. Kom. L.O.P. i P.
 16.15. Muzyka z płyt gramof.
 17.15. Wśród księzek.
 18.45. Koncert solistów.
 18.45. Różnolitości.
 19.10. Giełda rolnicza.
 19.25. Muzyka z płyt gramof.
 19.58. Sygnał czasu.
 20.00. Odczytanie programu na dzień nast.
 20.15. Feljton p. t. „Majestaty w szlacheckach”.
 20.30. Muzyka lek.
 21.10. Kwadrans literacki.
 21.25. D. e. koncert.
 22.00. Feljton p. t. „Brazylijscy awanturnicy”.
 22.15. Kom. mełeor. pol. sport.
 22.35. Kom. PAT.
 23.00. Muzyka tan.

Sprzedam gobelin (roboty ręczne) odpowiadające za stopień, naganną na matkę — nauka dziwnie. Nie przesadzam — sprawę, że wtedy, kiedy się przywła nauka.
 Działalność innych ośrodków pracy kulturalno-oświatowej i społecznej na terenie naszej gminy, omówię oddzielnie przy pierwszej sposobności, a więc niebrak i fachowych, aby każdy mógł wiece swego upodobań znaleźć odpowiednią lekturę. Jest też w Rubieżewiczach trzyczęściowy kurs dokształcający sumę twórczej pracy.

Skradzioną książeczkę wojskową leży żądać, by film „Romans panny Opolskiej” parzył od najwyżej sterowo się rozmięło na świętym kraju najuczciwszej akcją tę podjęły i w imię tem. — Chodzi teraz o opale ogółu i ust. sunkowane się owego ogółu — nauczycielskiego do podjętej akcji. Ustosunkowanie się nowizna, rozum e i świadome celu i przebieg owego.

Lekcje języka niemieckiego i francuskiego — komplety, oddzielnie, fachowa pomoc uczyć się młodzieży, udziela wykwalifikowana nauczycielka. Informacje: Zamkowa 43, telefon 34.

Kto zgubił wieszankę kluczy wieszankę kluczy przy zaul. Tatarskim może odebrać w Administracji Życia Nowogrodzkiego.

(26) BEZPŁATNY DODATEK RADJOWY „ŻYCIA NOWOGRODZKIEGO”.
„Jak się wyrabia cegłę paloną do potrzeb gospodarstw wiejskich”
 Różne rodzaje form strycharskich do wyrobu surówki.

Rys. 1. Mieszadło do gliny, zw. „Szejndrem”. Część środkową stanowi beczka, w której obracają się skosno zależne noże.
 Rys. 2. Przekrój pionowy mieszadła.
 Rys. 3. Forma strycharska do wyrobu normalnej cegły polskiej (6x13x27 cm.) bez dna.
 Rys. 4. Forma strycharska do wyrobu normalnej cegły polskiej (6x13x27 cm.) z dnem.
 Rys. 5. Formy strycharskie do wyrobu cegły: a) podwójna i b) pojedyncza.
 Rys. 6. a) surówka, leżąca na płask.
 Rys. 7. b) surówka, leżąca na boku.
 Rys. 8. c) małe koziołki, umożliwiające przyspieszenie procesu wysychania.
 Rys. 9. d) kołki z surówki ostatecznie wysychającej przed ustawieniem pieca kopcowego.
 Rys. 10. Taczka do przewożenia surówki.
 Rys. 11. Widok pieca kopcowego od przodu.
 Rys. 12. Rysunek przedstawiający przekrój pieca kopcowego wzdłuż paleniska. W tylnej części paleniska widoczny wypiók przewodu kominowego, którydy ucieka dym; komin ten jednak niema wylotu na zewnątrz, a dym z przewodu kominowego wydostaje się na zewnątrz poprzez szpary.

UWAGA! W części składek poprzedniej Ulówki Radiowej Nr. 25, mylnie umieszczono pierwsze dwa rysunki. Rys. 1 wien być zamieszczony na drugim miejscu, zaś rys. 2 na pierwszym. — na co należy zwrócić uwagę.

P. t. „Jak się wyrabia cegłę paloną do potrzeb gospodarstw wiejskich”
 wygłosi p. Inż. architekt Zygmunt Peczelewicz dnia 19.1. 1930 r. o godz. 14-iej w Studjo Polskiego Radjo
 w Warszawie, ul. Zielna 25.

ROLNICT. Który z was nie wie, jak zrobić cegły? Skonajcie radę, a wasz wasz, jak tamto kosztuje.
 Rolnict. Który z was nie wie, jak zrobić cegły? Skonajcie radę, a wasz wasz, jak tamto kosztuje.
 Rolnict. Który z was nie wie, jak zrobić cegły? Skonajcie radę, a wasz wasz, jak tamto kosztuje.

Od dawien dawna do ogniotrwałego budownictwa na wie wiosniane były te materiały, których dostarczała matematyka. Był to prosty i naturalny sposób użytkowania tego co było najłatwiejsze pod ręką. W krajach górzystych, obfitujących w pokłady kamienia, używano kamienia na budowę, w krajach nizinnych — gliny. Ta ostatnia używana pierwotnie jako materiał surowy, później nauczyło się wypalać z niej materiał znacznie doskonalszy, w postaci cegieł palonych. Cegielnia polowa jest jednym z najstarszych przedsiębiorstw ludzkości. Polska jest krajem, którego 4/5 części posiada doskonałą glinę. Polska ma warunki aby rolnictwo powiększyło samo wyrabianie cegły i budowało się przy pomocy cegieł palonych. Rozwój cegielni mechanicznych w drugiej połowie 19-go wieku wyprzedził cegielnie polowe i zabił polowe, wczesna umiejętność wypalania cegieł; uważano bowiem, że produkcja maszynowa obniży cenę cegieł i udostępni ją najszerszym warstwom ludności. Tak jednak nie jest. Dziś sobie uświadomiamy, że duże cegielnie maszynowe, na co liczone od pół wieku, taniej cegły na wieś nie dostarcza, wobec dużych kosztów ubocznych produkcji, wobec drogiego personelu technicznego, wobec przewozu i t. p. Należy więc odkopywać umiejętność wypalania cegieł w piecach polowych — rodzic umiejętność wypalania cegieł w piecach polowych — rodzic umiejętność wypalania cegieł w piecach polowych — rodzic umiejętność wypalania cegieł w piecach polowych.

1-a czynność: zbadanie gliny, czy do wyrobu się nadaje i jakiego przymość wymaga. Miejsce z gliny należy wybrać tak, by późniejsza czynność odbyła się między wiarach (najbardziej korzystajemy). Miejsce winno być suche, polowane blisko gospodarstwa lub drogi, aby z równą łatwością można było wywozić cegły jak i dowozić węgiel. Teren winien być otwarty, aby cegła sucha dobrze i przedko. Najlepiej gdy glinę podda się badaniu laboratoryjnemu, co ukutekniecie Rolniczego Pracownia Chemiczna przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, Warszawa, Koszykowa 9. Glinę w ilości 2-3 kg. przesyła się w skrzynce drewnianej. Badanie kosztuje 20 zł. Głina do wyrobu cegieł winna być niezbyt tłusta, lecz i nie chuda. Najgorzejem zanieszczeniem gliny jest margiel (w postaci białej siarek). Jeżeli siarno, polane ociem, pieni się i burzy, znaczy to, że jest bez wapnia margiel. Margiel, po wypaleniu cegieł, wchłaniając wilgoć, pęcznieje i kruszy cegłę.

2-a czynność: przygotowanie gliny. Żył tłusta glina do wyrobu cegieł winna być schłodzona przez dodanie piasku i mędo odwróci. Następujący sposób może dać ogólne wskazówki co do próby przydatności gliny; należy z badanej gliny, dobrze wyrobionej sporządzić płytkę, z wierzchu wygladzoną. Na tej wygladzonej powierzchni znaczyć się ostrzem można prostą kreskę, długości równej 10 cm. Następnie płytkę się suszy i po wysuszeniu mierzy się długość kreski. Jeżeli kreska się skróci o 3 — 8 mm. znaczy to, że glina jest za tłusta do wyrobu, większe skrócenie znaczy, że glina jest za chuda i trzeba ją schudzić. Jeżeli się skróci mniej niż 3 mm. — to glina jest za chuda.

3-a czynność: wyrób surowki. Wyrób surowki dzieli się na okres zmiwania gliny, na mieszanie gliny i formowanie surowki. Zimowanie ma na celu, by cząstki wykopanej gliny w kopcach pod działaniem wiatru, wody deszczowej i zmiennego mrozu rozpyły się, a cała masa przetrzebiła i spulchni-

ła. Mieszanie odbywa się bądź nogami, bądź przy pomocy mieszadła. (Rys. 1, 2). Po wyrobieniu następuje formowanie surowki zapomoście form drewnianych, (Rys. 3, 4, 5). Wprawny ceglarny (strycharz) formuje dzielenie 3 — 4 typ. sztuk. Wielkość surowki winna być 20 cm, 12, 14 cm, szer. i 7 cm. grub.; wówczas, po wychnięciu i wypaleniu, otrzymuje ona wymiary przepisowe w Polsce: 27 cm x 13 cm x 6 cm. Do sfornowania 1000 szt. cegieł potrzeba 3 m³ gliny.

4-a czynność: suszenie surowki. Suszenie przed paleniem odbywa się na placu, gdzie surowki układa się na placu, na żrab, wreszcie w małe kostki. Surowka przed paleniem winna być zupełnie sucha. (Rys. 6, 7, 8, 9).

5-a czynność: wypalanie cegieł. Wypalanie cegieł odbywa się w 1. rz. piecu kopcowym, całkowicie zbudowanym z samej surowki. Piec taki pochłania nieco więcej paliwa, jednak z powodzeniem może być stosowany ze względu na taniość i korzyści, jakie przynosi. Budowa jest prosta. Układa się stopniowo jedną warstwę na drugiej, raz na plac, to znów na żrab, zostawiając puste komory jako palenisko.

Ogólna ilość warstw nie powinna przekraczać 30, 2. warstwę kopiec zamienia się w glinę. Między warstwami wypie się przy ustawianiu kopca drobny węgiel, który się składa pół na pół z grysiku i masła węglowego. Jeden kopiec buduje się na 25 do 40 tysięcy cegieł. (Rys. 11, 12).

Koszt wyrobu 1000 szt. cegieł sposobem ręcznym i wypalaniem w kopcu.

1) Wykopanie gliny 3 m ³ .	po 1.40 zł.	4.20 zł.
2) Mieszanie gliny 3 m ³ .	„ 1.30 „	3.90 „
3) Formowanie sur. 1000 szt.	„ 6.00 „	6.00 „
4) Suszenie surowki 1000 szt.	„ 2.50 „	2.50 „
5) Palenie cegieł (małster-ceglarni).	6.00 „	6.00 „

Razem robocizna 22.30 zł.

6) Paliwo:		
1.00 cetn. mtr. węgla grubego	po 7.00 zł.	7.00 zł.
1.20 „ „ grysiku	„ 5.00 zł.	6.00 zł.
1.20 „ „ masła węglow.	„ 5.00 zł.	6.00 zł.

Razem paliwo 19.00 „

Ogółem więc koszt produkcji 1000 szt. cegieł wynosi 41.30 „

Za czynności dotyczące punktów 1, 2, 3, 4 i 5 plan się ceglarny wyrażałem około 25 zł. Chcąc oszczędzić gotówki, czynności takie, jak kopanie gliny i suszenie surowki, gospodarz może sam wykonać.

Akcje propagandy na szeroką skalę zakładania i najniebezpieczniej cegielni polowych i palenia cegieł w piecach kopcowych, do użytku gospodarstw wiejskich przez samych rolników, rozpoczęło od wiosny 1929 r. Województwo Lubelskie. Województwo to przygotowało plany pieców kopcowych, zaangażowało stałego instruktora-ceramika, urządziło kurs palenia cegieł w Zemborzycach pod Lublinem dla zawodowych ceglarni. Poza tem wyznaczone w Powiatowym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych uruchomienie specjalnego kredytu, w którego 200.000 zł. już otrzymało 13 wydziałów Powiatowych woj. Lubelskiego na poparcie akcji budowy cegielni polowych. Śladem Województwa Lubelskiego winny pójść wszystkie inne.

Literatura: 1) „Wyrób cegieł i palenie w piecach kopcowych do użytku gospodarstw wiejskich”. Nakład Centralnego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych, Warszawa 1929 r.
 2) „Jak budować cegielnie polowe”. Nakład Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego, Lublin 1929 r.

Ilustrowana ulotka radjowa Nr. 26 Wydawnictwo Komisji Radjofonicznej Rolniczej przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, Warszawa, Krakowskie Przedmieście Nr. 64, tel. 38-10, Konto czek. P. K. O. 15660 i Polskiego Radja, Redaktor Inż Jan Mierzejewski, tel. 330-32.

KAZDE SŁOWO RADJOWEGO ODCZYTU I KAŻDY DŹWIĘK RADJOWEGO KONCERTU STAJE
 SIĘ ŻYWYM SŁOWEM I ŻYWIYM DŹWIĘKIEM JEŚLI ODBIORNIK ZAOPATRZONY JEST W

LAMPY PHILIPSA

WYROB KRAJOWY.

ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

WYROB KRAJOWY.